

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
12.10.2016
Taltionumero
4293
Diaarinumero
970/3/15

1 (6)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja Perusturvalautakunta

Päätös, jota valitus koskee

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 12.3.2015 nro 15/0154/2

Asian aikaisempi käsittely

A on hakenut vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain mukaista henkilökohtaista apua vuosittaisille kalareissuilleen.

Perusturvalautakunnan alainen viranhaltija on päätöksellään 26.2.2014 hylännyt A:n hakemuksen.

Perusturvalautakunta on päätöksellään 25.3.2014 pysyttänyt viranhaltijan päätöksen, koska kalastuksessa avustamisen ei ole voitu katsoa olevan välttämätöntä ja toistuvasti tapahtuvaa.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on muuttanut perusturvalautakunnan päätöstä siten, että A:lle myönnetään henkilökohtaista apua harrastustoimintaa varten 30 tuntia vuodessa.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat säännökset

Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liitty-

vine saattajapalveluineen, päivätoimintaa, henkilökohtaista apua sekä palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Lain 8 c §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan tässä laissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä ja opiskelussa;
- 3) harrastuksissa;
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Pykälän 2 momentin mukaan henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan 1 momentissa tarkoitettuja toimia suorittaessaan. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Pykälän 3 momentin mukaan henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Pykälän 5 momentin mukaan edellä 1 momentin 3–5 kohdissa tarkoitettuja toimintoja varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

Lain 8 d §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisen avun järjestämistävoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Hallituksen esitys 166/2008 vp

Eduskunnalle laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 166/2008 vp) mukaan henkilökohtaisen avun saanti edel-

lyttäisi ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan, että apu on välttämätöntä suhteessa vaikeavammaisen henkilön yksilölliseen avuntarpeeseen. Henkilökohtaista apua olisi järjestettävä niissä pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa toimissa, joista vaikeavammaisen henkilö ei suoriudu ilman toisen henkilön antamaa apua.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan myös säädettäväksi, että henkilö olisi henkilökohtaisen avun suhteen vaikeavammaisen, jos hän pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä tarvitsee toisen henkilön apua 1 momentissa mainituista toimista suoriutumiseksi. Lisäksi edellytettäisiin, että avuntarve on toistuvaa. Tällä tarkoitetaan sekä määrällisesti runsasta, jatkuvaluonteista ja vuorokauden eri aikoina ilmenevää että myös määrällisesti vähäisempää mutta kuitenkin toistuvasti ilmenevää välttämätöntä avuntarvetta. Viimeksi mainittu tilanne on esimerkiksi näkövammaisilla henkilöillä, jotka selviytyvät itsenäisesti tussu ympäristössä, mutta tarvitsevat kuitenkin tietyissä toimissa etenkin kodin ulkopuolella välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua. Myös esimerkiksi neurologisissa vammoissa ja kehitysvammoissa voi esiintyä hahmotusongelmia vieraassa ympäristössä. Henkilökohtaisen avun tarvetta arvioitaessa on tärkeää muodostaa käsitys siitä, selviytyykö henkilö pykälässä mainituista toimista ilman toisen henkilön apua vai ei ja millaisella avun järjestämistavalla voidaan turvata vammaispalvelulain tarkoituksen sekä myös perustuslaissa olevien yksilön oikeuksien toteuttaminen.

Asian oikeudellinen arviointi

Lääkärintilauksen 19.7.2011 mukaan A:n perussairauksia ovat flimmeri, verenpainetauti ja hyperkolesterolemia. Vasemmassa yläraajassa hänellä on synnynnäinen epämuodostuma, ja vuonna 2002 hän on sairastanut aivoinfarktin, jonka seurauksena vasen puoli on halvaantunut. Hän pystyy liikkumaan lyhyitä matkoja kävellen, mutta pidemmille matkoille hän tarvitsee pyörätuolin. Vasenta kättään hän ei voi käyttää ollenkaan.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella hallinto-oikeus katsoo, että A:ta on pidettävä vammaispalvelulaissa tarkoitettuna vaikeavammaisena, joka tarvitsee vammansa ja sairauksiensa johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista ja jolle kunnan on järjestettävä henkilökohtaista apua.

Henkilökohtaisen avun myöntäminen ei edellytä, että avun tarpeen olisi oltava erityisen runsasta, vaan ratkaisevaa on avun tarpeen välttämättömyys ja jatkuvuus. Myös määrällisesti vähäisempi, mutta kuitenkin toistuvasti ilmenevä välttämätön avuntarve, on peruste henkilökohtaisen

avun myöntämiseksi. Apua myönnetään myös harrastuksiin. A harrastaa kalastusta muutaman kerran vuodessa, eikä se ole mahdollista ilman ulkopuolista apua. Näin ollen hänen avun tarpeensa on vähäinen, mutta kuitenkin vuosittain toistuva. Perusturvalautakunta ei ole voinut hylätä hakemusta mainitsemillaan perusteilla. Tästä syystä hallinto-oikeus muuttaa perusturvalautakunnan päätöstä siten, että A:lle myönnetään henkilökohtaista apua harrastustoimintaa varten 30 tuntia vuodessa.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Perusturvalautakunta on valittanut hallinto-oikeuden päätöksestä ja vaatinut Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksen kumoamista. Perusturvalautakunnan käsityksen mukaan sellainen avuntarve, joka liittyy vain yhteen harrastukseen ja on määrällisesti vain 30 h/vuosi, ei ole sitä, mitä vammaispalvelulailta ja sen hengellä tarkoitetaan.

A:n vammat (synnynnäinen epämuodostuma toisessa kädessä, osittainen halvaus) eivät estä häntä suoriutumasta päivittäisistä, välttämättömistä toiminnoistaan, eli A:n avun tarve ei ole suurta. A pärjää arkisissa toiminnoissaan itsenäisesti. Avun tarvetta hänellä on vain yhdessä harrastuksessa, joka on kalastus. Hän tekee itse ruokansa ja ajoittain peruuttaa hänelle järjestetyn siivouspalvelun. A liikkuu omatoimisesti sähkömopolla ja myös kävelee jonkin verran. Nämä toiminnot onnistuvat ilman avustajaa, samoin kuin henkilökohtaiset päivittäiset toiminnot. Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu on hänelle myönnetty, ja taksinkuljettaja voi avustaa odotusaikana. A:n tilanne on ristiriidassa hallituksen esityksen (HE 166/2008 vp) kanssa. Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. A suoriutuu itsenäisesti hyvin tavanomaisista elämän toiminnoista.

Oikeus henkilökohtaiseen apuun tulisi rajautua vain välttämättömään avun tarpeeseen. Tavoitteena on turvata välttämätön apu sekä niille vaikeavammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat runsaasti toisen henkilön apua eri toiminnoissa, että niille, joiden avuntarve on toistuvaa mutta määrällisesti vähäisempää. A:n ilmoittama avuntarve 30 h/vuodessa täyttää heikosti toistuvan avuntarpeen kriteerit. Vaikeavammaisuus henkilökohtaisen avun saannin edellytyksenä määrittyy melko tiukoin kriteerein, joita A:n tilanne ei täytä.

A on antanut asiassa selityksen, jossa hän on todennut olevansa lain tarkoittama vaikeavammaisen henkilö. Hänen avuntarpeensa on sairauksien ja vammojen vuoksi välttämätöntä sekä jatkuvaa. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöstä ei tule muuttaa.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Irma Telivuo
hallintoneuvos

Hannele Ranta-Lassila
hallintoneuvos

Leena Äärilä
hallintoneuvos

Vesa-Pekka Nuotio (t)
hallintoneuvos

Antti Pekkala
hallintoneuvos

Marianne Kivistö
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös
Jäljennös

Perusturvalautakunta, maksutta
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
A